

การประชุมสัมมนาในกรอบประเด็น “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรเพื่อพัฒนาประเทศ”
ใน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2566 (Thailand Research Expo 2023)”

ดำเนินการโดย

สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”

สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

วันอังคารที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2566 เวลา 08:30 – 12:30 น.

ณ ห้อง Lotus 5-6 โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

I Session: Natural Resource and Environmental Policies

Chairperson: ผศ.ดร.วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประกอบด้วย หัวข้อการประชุม ๓ หัวข้อ (๑ – ๓) ดังนี้

- ๑) การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารในภาคตะวันออก
- ๒) นโยบายการเกษตรเพื่อรองรับ BCG
- ๓) นโยบายทางเลือกในการใช้สารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในวงกว้างของประเทศไทย

II Session: Agricultural Commodity and Policies

Chairperson: รศ.ดร.สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกอบด้วย หัวข้อการประชุม ๓ หัวข้อ (๔ – ๖) ดังนี้

- ๔) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของรูปแบบการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร กรณีศึกษาพืชเศรษฐกิจ ข้าว ข้าวโพด และอ้อย
- ๕) การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมโรงสีข้าวและการปรับตัวในยุคเปลี่ยนผ่าน
- ๖) แนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรการทางกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคเนื้อในประเทศไทย

หัวข้อการประชุม ๑): การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารในภาคตะวันออก

วิทยากร: คุณ โสภณ ชมชาญ สังกัด นักวิชาการอิสระ

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อจัดทำแนวทางการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารในภาคตะวันออก วิธีการดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย ๑) ทบทวนที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาของรัฐ ๒) ประเมินศักยภาพพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ภาคตะวันออก ๓) ทบทวนการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมในประเทศไทย ๔) ทบทวนการจัดตั้ง Food Valley ในประเทศไทย ๕) ทบทวนประสบการณ์นานาชาติในการคุ้มครองพื้นที่เกษตรและการจัดตั้ง Food Valley และ ๖) ถอดบทเรียนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินโครงการพัฒนาภาคตะวันออก (Eastern Seaboard)

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายถึงแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงที่เป็นระบบประกอบด้วย ๑) ดำเนินการควบคู่กันในการจัดทำแผนปฏิบัติการระหว่าง “การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม” และ “อุตสาหกรรมอาหาร” ๒) เร่งรัดการสร้างเครื่องมือแก้ไขปัญหาความเป็นธรรมในการบังคับใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการตรากฎหมาย การซื้อสิทธิในการพัฒนาที่ใช้วิธี “ภาระจำยอม” ๓) ควรศึกษา “การกำหนดเขตเกษตรกรรมที่สมดุล” กับกำลังผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร โดยยึดวิธีการตลาด และ ๔) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรลงทุนร่วมกับภาคเอกชนในการทำธุรกิจการเกษตร นอกจากนี้ ข้อเสนอการลงทุนของเกษตรกรในภาคตะวันออก คือ ควรร่วมทุนกับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) ท้องถิ่น เอกชน ในการจัดตั้ง “บริษัทบริหารโครงการระเบียงผลไม้ตะวันออก (EFC)” และพิจารณาร่วมลงทุนในการสร้างกระชังเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลในระบบ IMTA (Integrated-Trophic Aquaculture System) โดยใช้ต้นแบบของคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: จากผลการศึกษาคล้ายกับระบบ สปก. ซึ่งอนุญาตให้ใช้ที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรและห้ามขายสิทธิต่อ แต่ในปัจจุบันมีการนำที่ดินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่ง PPR จะมีแนวทางอย่างไร เพื่อให้การใช้ที่ดินเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ในภาคตะวันออก ที่ดินสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ส่งผลให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น สินค้าเกษตรบางชนิดที่มีความจำเพาะในพื้นที่ สมควรต้องได้รับความคุ้มครองอย่างมีเงื่อนไข คือ ใช้สำหรับเพาะปลูกพืชชนิดที่ได้รับความคุ้มครองเท่านั้น

หัวข้อการประชุม ๒): นโยบายการเกษตรเพื่อรองรับ BCG

วิทยากร: รศ.ดร.อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา สังกัด สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษานโยบาย/มาตรการของรัฐด้านการให้ความช่วยเหลือภาคการเกษตรของไทยสำหรับพืช ๔ ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และยางพารา ตามรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG ๒) ประเมินการสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการดำเนินนโยบายพืชเศรษฐกิจหลัก และ ๓) เสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายและมาตรการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรตามรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเกษตรตามแนวทาง BCG ประกอบด้วย ๑) ลด (ยกเลิก) การช่วยเหลือผ่าน รายได้และราคาสินค้าแบบค่อยเป็นค่อยไป งบประมาณที่ประหยัดได้นำมาใช้เพื่อการพัฒนาการเกษตร และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ๒) แยกมาตรการลดความยากจนออกจากนโยบายเพื่อพัฒนาการเกษตร ไม่ควร ช่วยเหลือเกษตรกรด้วยนโยบายการประกันรายได้ หรือจํานําพืชผล แต่ควรช่วยเหลือด้านการผลิตด้วยการ พัฒนานวัตกรรมเกษตร ๓) ควรออกแบบมาตรการช่วยเหลือคนจนเพื่อลดความยากจนโดยเฉพาะ (Poverty Target) หรือการเน้นด้านการศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค โดยไม่จำเพาะอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ๔) ควรพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรที่ครอบคลุม ๓ มิติของ BCG เช่น นวัตกรรม ผลผลิตต่อไร่ ของเหลือใช้ ทางการเกษตรเปลี่ยนเป็นพลังงาน ลด GHG ทางการเกษตร ฯลฯ ๕) ควรสนับสนุนการลงทุนด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรที่คุ้มค่า ทั้งด้านการเงินและเศรษฐกิจ เช่น เครื่องจักรกล เทคโนโลยีการบริหาร จัดการระบบการเกษตร มาตรฐานผลิตภัณฑ์เกษตร ฯลฯ ๖) ควรส่งเสริมการทำเกษตรอย่างยั่งยืนและเป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านกลไกทางการเงินและการคลังแบบมีเงื่อนไข เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรที่ลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก และเสริมสร้างศักยภาพในการปรับตัวต่อ Climate Change

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: จะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะพัฒนาสินค้าเกษตรของไทยให้มีคุณภาพสูง สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น จีน ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่มีอุปทานสูงได้

ภาคการเกษตรไทยในอดีตเกิดจากการมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันการพัฒนาภาคเกษตรไทย ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีแนวโน้มการพัฒนาที่ถดถอยลง ดังนั้น นโยบายเกษตรควรที่จะ ใช้ผลงานวิจัยมาประกอบการดำเนินงาน โดยควรลดนโยบายที่แทรกแซงราคาตลาด หรือหากจำเป็นที่จะต้อง ออกมาตรการให้ความช่วยเหลือในระยะสั้น ก็ควรให้ความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มเปราะบางแบบมีเงื่อนไข

หัวข้อการประชุม ๓): นโยบายทางเลือกในการใช้สารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชในวงกว้างของประเทศไทย

วิทยากร: รศ.ดร.สุวรรณา ประณีตวตุกุล สังกัด ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ประมวลสถานการณ์การใช้และตลาดสารชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืชใน ประเทศไทย ๒) ทบทวนกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสารชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืชในประเทศไทย และบางประเทศตัวอย่าง ๓) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สารชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืช และ ๔) เสนอ นโยบายทางเลือกสำหรับการใช้ สารชีวภัณฑ์กำจัดศัตรูพืชในวงกว้าง

สรุปผลการศึกษา ได้แก่ ๑) สารชีวภัณฑ์ในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดด้านการใช้ การพัฒนา ด้าน เทคโนโลยี ระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนคุณภาพของสารชีวภัณฑ์ ๒) สารชีวภัณฑ์ยังมีการใช้ในวงจำกัด เฉพาะบางกลุ่มเกษตรกร และเกษตรกรมีข้อจำกัดด้านความรู้ การใช้ และต้นทุน ๓) สารชีวภัณฑ์มีแนวโน้ม เติบโตได้ดี ปัจจัยด้านความรู้มีความสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยี และ ๔) เกษตรกรมีความพึงพอใจและยินดี จ่ายสำหรับสารชีวภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และประสิทธิภาพสูง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย ๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ผู้บริโภคสินค้าเกษตรที่เป็นตลาดเฉพาะ ๒) ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนให้มีการผลิต และ/หรือนำเข้าสาร ชีวภัณฑ์ที่หลากหลาย มีคุณภาพได้มาตรฐาน ๓) การวิจัยและพัฒนาด้านสารชีวภัณฑ์ควรได้รับการสนับสนุน อย่างต่อเนื่องและยาวนานเพียงพอต่อการสร้างเทคโนโลยีในระดับอุตสาหกรรมสู่การใช้ประโยชน์ได้จริง ๔) กรมวิชาการเกษตรควรพิจารณากฎระเบียบ ข้อบังคับ ด้านการขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ๕)

กรมส่งเสริมการเกษตรควรพิจารณาสนับสนุนความรู้ด้านการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในลักษณะคลินิก เครือข่ายสังคมออนไลน์ (online social clinic network) และ ๖) ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคีทุกภาคส่วน ควรร่วมลงทุน และร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ในรูปแบบประชาม เพื่อผลักดันให้เกิดการผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ในวงกว้างได้จริง

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: งานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในระดับห้องปฏิบัติการ จะทำอย่างไร ที่จะขยายงานวิจัยให้อยู่ในระดับพาณิชย์และสามารถส่งออกได้

กระบวนการผลิตสารชีวภัณฑ์ ยังมีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาหลายส่วน ได้แก่ มาตรฐานสารชีวภัณฑ์ในท้องตลาดยังจำเป็นต้องมีการพัฒนา เนื่องจากเป็นสารที่มีชีวิต มีขั้นตอนการปฏิบัติทั้งในการจัดเก็บ และการใช้ อีกทั้ง การใช้สารชีวภัณฑ์ยังมีความจำเพาะเจาะจง (ใช้ในพืชชนิดใดชนิดหนึ่ง) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับผู้ใช้ จึงเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงกระบวนการขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์ยังมีข้อจำกัด จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา

หัวข้อการประชุม ๔): การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของรูปแบบการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร กรณีศึกษาพืชเศรษฐกิจ ข้าว ข้าวโพด และอ้อย

วิทยากร: ผศ.ดร.ยิ่งลักษณ์ กาญจนฤกษ์ สังกัด วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์ลำปาง) มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสถานการณ์ นโยบาย และการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของประเทศไทย ๒) ศึกษาการเผาไหม้เศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทย ๓) ศึกษาต้นทุนผลตอบแทนจากการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร และ ๔) เสนอแนะเชิงนโยบายทางเลือกในการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร

ต้นทุนผลตอบแทนจากการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร

การจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร	ข้าว			ข้าวโพด			อ้อย		
	NPV (ล้านบาท)	BCR	IRR (%)	NPV (ล้านบาท)	BCR	IRR (%)	NPV (ล้านบาท)	BCR	IRR (%)
ไถกลบ	250,607	1.96	3642	29,218	2.09	na.	-	-	-
การกำนัลอินทรีย์	374,380	5.22	na.	192,964	3.34	na.	681,936	4.18	na.
การผลิตไฟฟ้าชีวมวล	3,699	3.67	37	696	1.20	8	7,018	4.31	71

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย ๑) ควรใช้นโยบายทางการเงินและการคลังเพื่อช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกร ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเกษตร เช่น การลดดอกเบี้ยเงินกู้ และการให้เงินสนับสนุน เป็นต้น ๒) ควรสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรบนฐานของต้นทุนที่เกษตรกรสามารถจัดการได้ ๓) ควรสนับสนุนเครื่องจักรให้กับเกษตรกรในรูปแบบของทรัพยากรส่วนรวม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการเผา ๔) ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มอย่างบูรณาการ เพื่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน และเป็นรูปธรรม ตลอดจนส่งเสริมการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ปลอดการเผา ๕) ควรให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้ต่อเนื่องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรอย่างบูรณาการและเป็นระบบ

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: จากผลการศึกษา สามารถนำมาเป็น Compost (ปุ๋ยหมัก) ทั้งหมดได้หรือไม่

ขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่และเศษวัสดุทางการเกษตร อีกทั้ง การส่งเสริมจะต้องเป็นระบบ เช่น ต้องมีตลาดรับซื้อปุ๋ยหมัก

การเผาวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เป็นการสร้างต้นทุนทางสังคม (Social cost) ซึ่งเกษตรกรไม่ได้พิจารณา หากงานวิจัยและนวัตกรรมสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือทิ้งได้ ก็จะเป็นแรงจูงใจให้กับเกษตรกรเลิกเผาได้ และหรือนโยบายเกษตรที่สนับสนุนทางด้านราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่เผา ก็เป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่ง แต่ควรเป็นนโยบายระยะยาวและชัดเจน (ในปัจจุบัน เป็นโครงการระยะสั้นตามปีงบประมาณ)

หัวข้อการประชุม ๕): การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมโรงสีข้าวและการปรับตัวในยุคเปลี่ยนผ่าน

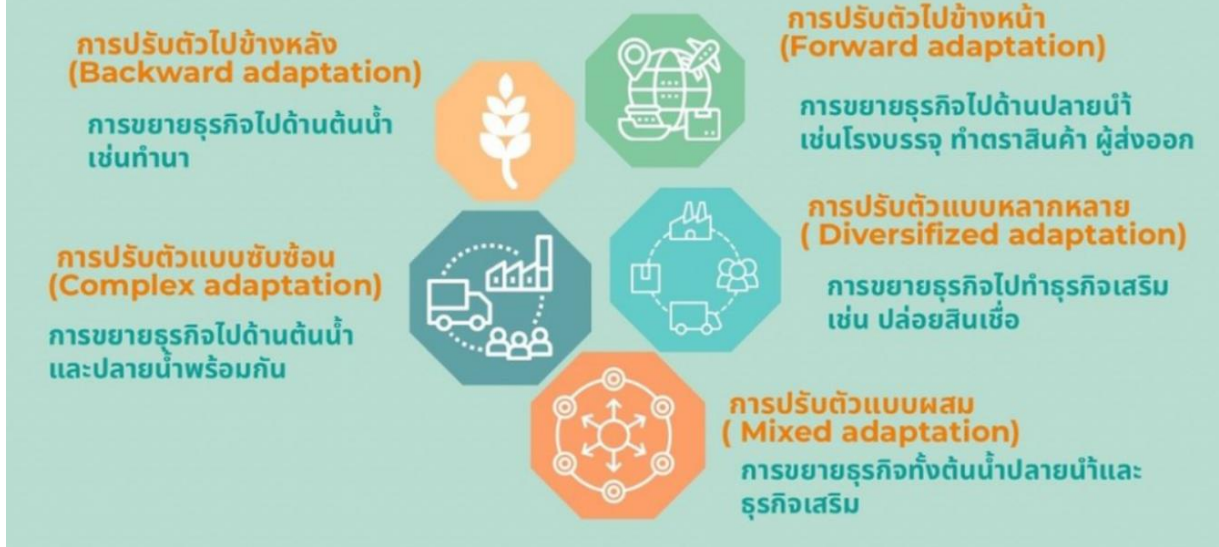
วิทยากร: ผศ.ดร.วิวิธสาข์ สุชาโต สังกัด ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

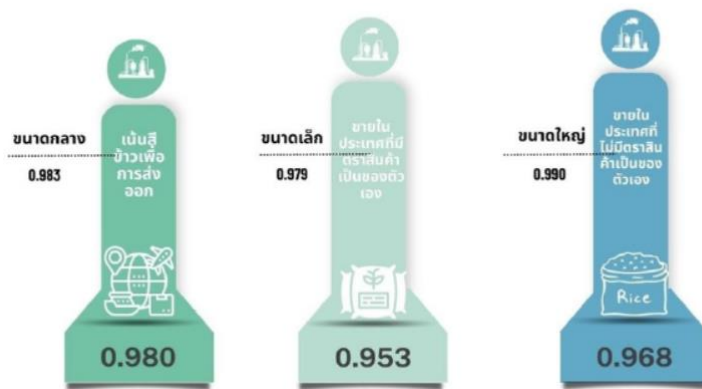
โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของอุตสาหกรรมโรงสีข้าว ๒) วิเคราะห์ลักษณะและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการโรงสีในยุคเปลี่ยนผ่าน ๓) วิเคราะห์ประสิทธิภาพการปรับตัวและการดำเนินงานของโรงสีรวมถึงปัจจัยที่มีผล และ ๔) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับโครงสร้างอุตสาหกรรมโรงสีในยุคเปลี่ยนผ่าน

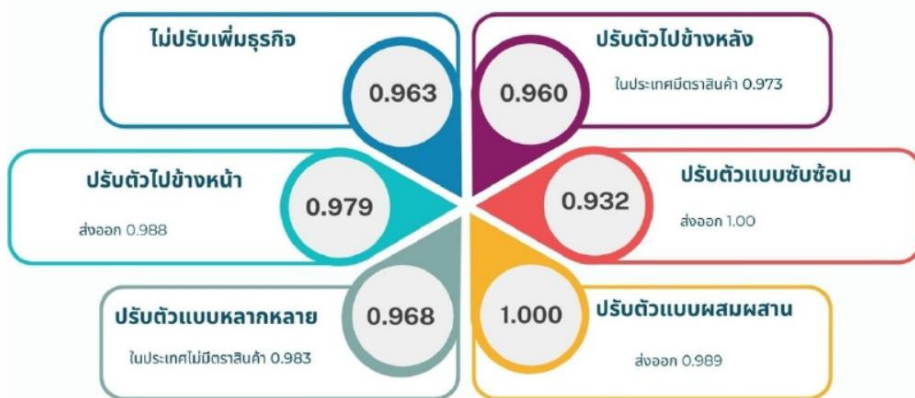
รูปแบบการปรับตัวของโรงสี

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงสีตามประเภทของโรงสี

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงสีตามลักษณะการปรับตัว

ข้อเสนอแนะ สำหรับพัฒนาศักยภาพภายในของโรงสี ประกอบด้วย

๑) ควรเพิ่มความสามารถในการปรับตัวเชิงพลวัตของผู้ประกอบการโรงสี อาทิ การสร้างฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคโนโลยี ความต้องการของผู้บริโภค ให้ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะสำหรับโรงสีราย

กลางและเล็กเพื่อลดต้นทุนในการเข้าถึงข้อมูล ควรสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและแม่นยำ

๒) สร้างคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ของโรงสี อาทิ ผู้ประกอบการโรงสีควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ เช่น การอบข้าว การผลิต การตลาด และการบริหารสินค้าคงคลัง ควรเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันด้วยการใช้เทคโนโลยีมาสร้างความแตกต่างทางนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ควรพัฒนาทักษะความสามารถของแรงงานและพนักงานในโรงสี และ ควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้โรงสีที่ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน

๓) การสนับสนุนให้มีโรงสีมีการทำธุรกิจแบบสมัยใหม่มากขึ้น และ

๔) การสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มความสามารถด้านทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ สำหรับพัฒนาโซ่อุปทานข้าว ประกอบด้วย

๑) การพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำ ได้แก่ • การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ • การพัฒนาพันธุ์ข้าวให้มีความบริสุทธิ์ของสายพันธุ์ข้าว • การส่งเสริมให้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ • ลดการปลูกข้าวด้วยสายพันธุ์ที่หลากหลาย • การลดต้นทุนการผลิตด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปลูก

๒) การจัดการรูปแบบการเกี่ยวข้าว เช่น แนวทางในการบริหารจัดการรูปแบบการให้บริการรถเกี่ยวข้าวให้มีประสิทธิภาพ และรองรับความต้องการได้อย่างเพียงพอ

๓) การขยายตลาดส่งออกใหม่ ได้แก่ • เป็นตัวกลางในการจับคู่เจรจาธุรกิจ เพื่อสร้างคู่ค้าใหม่ และ • มีนโยบายในการลดความเสี่ยงจากตลาดใหม่ เช่น จากการไม่จ่ายค่าข้าวของผู้ซื้อในตลาดแอฟริกา

๔) การวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมของสินค้าข้าว ได้แก่ • การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือการสร้างนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี • การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการโรงสีให้ความสำคัญในด้านการวิจัยและพัฒนา เช่น การลดหย่อนภาษี และ • การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและสถาบันการศึกษาต่างๆ

๕) การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพ เช่น การลดต้นทุนการขนส่ง

๖) ไม่ควรแทรกแซงสนับสนุนโรงสีที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: จากผลการศึกษาไม่ควรจะเสนอแนะให้เพิ่มหรือลดจำนวนโรงสี กล่าวคือ นโยบายไม่ควรเข้าไปแทรกแซง ควรปล่อยให้ไปตามกลไกและการปรับตัวของโรงสีเอง

หัวข้อการประชุม ๖): แนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรการทางกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคเนื้อในประเทศไทย

วิทยากร: ผศ.ดร.สุวรรณา สายรวมญาติ สังกัด ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาข้อจำกัดการดำเนินงานของสหกรณ์โคเนื้อที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการค้าโคเนื้อมีชีวิต ๒) วิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการปัจจุบันที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการค้าโคเนื้อมีชีวิต ๓) เพื่อเสนอแนะนโยบายในการดำเนินงานของสหกรณ์โคเนื้อ เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบข้อบังคับ และมาตรการ ในการการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโคเนื้อมีชีวิตในประเทศไทย

สรุปผลการศึกษาพบว่า บทบาทของสหกรณ์โคนมทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนทั้งด้านการผลิตและการตลาดให้แก่สมาชิกผู้ผลิตโคนม โดยจัดหา/จำหน่ายปัจจัยการผลิตให้การช่วยเหลือด้านเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก และรวบรวมโคนมมีชีวิตบางสหกรณ์โคนมขยายธุรกิจรวบรวมโคนมมีชีวิตปลายน้ำจากสมาชิก แล้วจำหน่ายให้กับคู่ค้าทางธุรกิจซึ่งมีทั้งสหกรณ์และเอกชนที่รับซื้อโคนมมีชีวิตมีธุรกิจโรงแปรรูปเพื่อชำแหละและตัดแต่งเนื้อโคแล้วจำหน่ายเนื้อโคสดขณะที่บางสหกรณ์ทำธุรกิจครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำโดยเพิ่มธุรกิจด้านการตลาดเพื่อจำหน่ายเนื้อโคในรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบ B๒C และ B๒B และมีธุรกิจบริการร้านอาหารซึ่งจากผลการวิจัยพบเงื่อนไขและข้อจำกัดของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการปัจจุบันที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมดังกล่าว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง		
- พระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562	- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมของ สหกรณ์ที่จะจัดตั้ง	- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับ ฟาร์มโคนม
- พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558	- ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของสมาชิกสมทบ กับสหกรณ์หรือสมาชิกสหกรณ์	- ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการรองรับ และอวกกับรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม พ.ศ. 2560
- พระราชบัญญัติสัตวแพทย์ พ.ศ. 2482	- ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดท้องที่ และชนิดสัตว์ที่ต้องทำเครื่องหมายประจำสัตว์ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์	
- พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558		
- พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร 2551		
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535		
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545		

กฎหมายหลายฉบับก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ โคนม ซึ่งควรต้องมีการปรับแก้ไขมาตรการทางกฎหมายให้บทบัญญัติตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อลดความซับซ้อนในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นผู้รวบรวมกฎหมายโคนมไว้

ข้อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ มี 2 แนวทาง

แนวทาง ๑ ปรับปรุงประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติเกิดประโยชน์แก่การดำเนินงานของสหกรณ์ฯ โคนม ๓ ฉบับ คือ (๑) ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดแผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจ หรือกิจกรรมของสหกรณ์ที่จัดตั้ง และความสัมพันธ์ของสมาชิกสมทบกับสหกรณ์หรือสมาชิกสหกรณ์ (๒) ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดท้องที่ และชนิดสัตว์ที่ต้องทำเครื่องหมายประจำสัตว์และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ และ (๓) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร

แนวทาง ๒ แก้ไขกฎหมายแม่บท ๖ ฉบับ คือ (๑) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒ (๒) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๕๘๒ (๓) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๔) พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ (๕) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และ (๖) พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. ๒๕๔๕

ความเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม: จากผลการศึกษา รัฐบาลควรจะสนับสนุนการลงทุนเพื่อปรับปรุงโรงเชือดให้ได้มาตรฐาน เช่น การสนับสนุนสินเชื่อปลอดดอกเบี้ย เป็นต้น

นโยบายภาครัฐไม่ควรเข้าไปแทรกแซงตลาด ควรให้การสนับสนุนในแง่ของการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการและสหกรณ์การเกษตร

รูปภาพประกอบ

